Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kuues koda)

27. september 2012 *

Konkurents — Kartellikokkulepped — Tee-ehitusel kasutatava bituumeni Madalmaade turg — EÜ artikli 81 rikkumise tuvastamise otsus — Rikkumise süükspanemine — Trahvid — Koostöö haldusmenetluses — Oluline lisaväärtus — Võrdne kohtlemine

Kohtuasjas T-347/06,

Nynäs Petroleum AB, asukoht Stockholm (Rootsi),

Nynas Belgium AB, asukoht Stockholm,

esindajad: *barrister* A. Howard, *solicitor* M. Dean ja *solicitor* D. McGowan,

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindaja: F. Castillo de la Torre, keda abistas advokaat L. Gyselen,

kostja,

mille ese on esimese võimalusena nõue tühistada komisjon 13. septembri 2006. aasta otsus K(2006) 4090 (lõplik), mis käsitleb [EÜ] artikli 81 alusel algatatud menetlust (Juhtum nr COMP/F/38.456 – Bituumen (NL)), ning teise võimalusena nõue vähendada selle otsusega hagejatele määratud trahvi,

ÜLDKOHUS (kuues koda),

koosseisus: president M. Jaeger, kohtunikud N. Wahl ja S. Soldevila Fragoso (ettekandja),

kohtusekretär: ametnik N. Rosner,

arvestades kirjalikus menetluses ja 15. juuni 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: inglise.

otsuse

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

1 Kontsern Nynas tegeleb peamiselt bituumeni ja nafteensete õlide tootmise ja turustamisega. Nynäs Petroleum AB (edaspidi „Nynäs AB"), mis on kontserni Nynas Rootsis asuv emaettevõtja, tegeles Mandri-Euroopas bituumeni valdkonnas Belgia äriühingu Nynas NV/SA (edaspidi „Nynas NV") vahendusel, kelle kapitalis oli tal 100% osalus ja kes tootis bituumenit Antwerpenis (Belgia) asuvas rafineerimistehases ja turustas osa sellest Madalmaades. 14. veebruaril 2003 kanti Nynas NV Euroopas bituumeni turustamise tegevus üle Nynas Belgium AB-le (edaspidi „Nynas Belgium"), mis on Nynäs AB 100% osalusega Rootsi tütarettevõtja. 31. detsembril 2007 võõrandati Nynas Belgiumi vara Nynas NV-le, kuid Nynas Belgiumile kuulub jätkuvalt 99,99% Nynas NV aktsiatest.

2 Ettevõtja British Petroleum (edaspidi „BP") teavitas 20. juuni 2002. aasta kirjas Euroopa Ühenduste Komisjoni väidetavast kartellist tee-ehitusel kasutatava bituumeni Madalmaade turul ning esitas trahvide eest kaitse saamise taotluse vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155; edaspidi „2002. aasta koostööteatis").

3 Komisjon viis 1. ja 2. oktoobril 2002 läbi üllatuskontrolle muu hulgas Nynas NV Belgias asuvates äriruumides. Komisjon esitas mitmele äriühingule, sh Nynas NV-le 30. juunil 2003 teabenõudeid. Nynas Belgium teatas talle, et ta ostis Nynas NV bituumenialase tegevuse ning komisjon saatis talle uue teabenõude 23. juulil 2003, millele ta vastas 2. oktoobril 2003. Komisjon saatis uue teabenõude 10. veebruaril 2004, millele Nynäs AB vastas 25. märtsil 2004, ning viimase teabenõude 5. aprillil 2004, millele Nynas Belgium vastas 22. mail 2004 ning täiendavalt 19. oktoobril 2004.

4 Komisjon alustas 18. oktoobril 2004 menetlust ning võttis vastu vastuväiteteatise, mis saadeti 19. oktoobril 2004 mitmele äriühingule, sh hagejatele Nynäs AB ja Nynas Belgium. Hagejad vastasid 24. mail 2005 sellele vastuväiteteatisele eraldi.

5 Pärast asjassepuutuvate äriühingute ärakuulamist 15. ja 16. juunil 2005 täpsustasid hagejad oma avaldusi – mida oli kasutatud vastuväiteteatises ja mille mitu muud ärakuulamisel osalejat olid vaidlustanud – ExxonMobili kohta, kes on bituumenit tarniv äriühing, kellele komisjon karistust ei olnud määranud. Täpsustused edastati kõigile ärakuulamisel osalenutele, kutsudes esile palju reaktsioone.

6 Komisjon võttis 13. septembril 2006 vastu otsuse K(2006) 4090 (lõplik), mis käsitleb [EÜ] artikli 81 alusel algatatud menetlust (Juhtum nr COMP/F/38.456 – Bituumen (NL)) edaspidi „vaidlustatud otsus"), mille kokkuvõte on avaldatud 28. juuli 2007. aasta *Euroopa Liidu Teatajas* (ELT L 196, lk 40) ja millest anti hagejatele teada 26. septembril 2006.

7 Komisjon märkis vaidlustatud otsuses, et otsuse adressaatideks olevad äriühingud osalesid EÜ artikli 81 ühes vältavas rikkumises, mis seisnes selles, et asjaomastel ajavahemikel leppisid nad regulaarselt kokku Madalmaades tee-ehituses kasutatava bituumeni müügi ja ostu brutohinna, ühtse allahindluse kartellis osalevate tee-ehitajate brutohinnast ja väiksema maksimaalse allahindluse ülejäänud tee-ehitajate brutohinnast.

8 Hagejaid peeti selle rikkumise eest vastutavaks ajavahemikus 1. aprillist 1994 kuni 15. aprillini 2002 ning neile määrati solidaarselt 13,5 miljoni euro suurune trahv.

9 Mis puutub trahvisumma arvutamisse, siis kvalifitseeris komisjon rikkumise laadilt väga raskeks, hoolimata sellest, et geograafiline turg oli väike (vaidlustatud otsuse põhjendus 316).

10 Selleks et arvestada iga keelatud kokkuleppega seotud ettevõtja õigusvastase käitumise konkreetset tähtsust ja tegelikku mõju konkurentsile, eristas komisjon neid ettevõtjaid tulenevalt nende suhtelisest olulisusest asjaomasel turul, mis tehti kindlaks nende turuosade põhjal, ning jagas nad kuude kategooriasse.

11 Nende asjaolude alusel kehtestas komisjon hagejatele 7,5 miljoni euro suuruse lähtesumma (vaidlustatud otsuse põhjendus 322).

12 Rikkumise kestuse osas leidis komisjon, et hagejad panid toime pikaajalise rikkumise, kuna see kestis üle 5 aasta, ning et rikkumine kestis kokku 8 aastat, st 1. aprillist 1994 kuni 15. aprillini 2002, ning suurendas trahvi lähtesummat selle tõttu 80% (vaidlustatud otsuse põhjendus 326). Hagejate trahvi põhisummaks määrati rikkumise raskust ja kestust arvestades 13,5 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 335).

13 Komisjon ei kohaldanud hagejate suhtes ühtegi raskendavat asjaolu. Samuti asus ta seisukohale, et arvesse ei saanud võtta ühtegi kergendavat asjaolu, kuna võimalikku kartellitegevuse kolmandat tasandit, millest ettevõtja Nynas (edaspidi „Nynas”) oli välistatud, ei saanud sel alusel arvesse võtta (vaidlustatud otsuse põhjendus 354). Viimaseks jättis ta rahuldamata nende taotluse võtta kergendava asjaoluna arvesse nende tegelikku koostööd, st vastused teabenõuetele, asjaolude omaksvõtt ning karistus- ja ennetuspoliitika rakendamine selles küsimuses (vaidlustatud otsuse põhjendused 367–371).

14 Komisjon ei kohaldanud 2002. aasta koostööteatist, leides, et hagejate esitatud teabel ei olnud olulist lisaväärtust (vaidlustatud otsuse põhjendused 389–393).

Menetlus ja poolte nõuded

15 Hagejad esitasid hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 4. detsembril 2006.

16 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Üldkohus (kuues koda) alustada suulist menetlust ja esitas kodukorra artiklis 64 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames pooltele kirjalikke küsimusi. Pooled vastasid nendele küsimustele ettenähtud tähtaja jooksul.

17 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu suulistele küsimustele kuulati ära 15. juuni 2011. aasta kohtuistungil.

18 Kuna kuuenda koja ühel liikmel esines takistus käesoleva asja läbivaatamisel osalemiseks, määras Üldkohtu president Üldkohtu kodukorra artikli 32 lõike 3 alusel koja koosseisu täiendamiseks kotta iseenda.

19 18. novembri 2011. aasta määrusega uuendas Üldkohus (kuues koda) oma uues koosseisus suulise menetluse ning pooltele anti teada, et nad kuulatakse ära uuel kohtuistungil.

20 25. ja 28. novembri 2011. aasta kirjadega teavitasid vastavalt komisjon ja hagejad Üldkohut, et nad loobuvad uuest ärakuulamisest.

21 Seetõttu otsustas Üldkohtu president suulise menetluse lõpetada.

22 Hagejad paluvad Üldkohtul:

— tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 1 osas, milles peetakse Nynäs AB-d rikkumise eest solidaarselt vastutavaks;

— tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2 osas, milles määratakse neile 13,5 miljoni euro suurune trahv või teise võimalusena vähendada seda trahvi sobival määral;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

23 Komisjon palub Üldkohtul:

— jätta hagi rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Õiguslik käsitlus

1. *Vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõue*

24 Vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõude põhjendamiseks esitavad hagejad üheainsa väite, et komisjon tegi ilmseid hindamisvigu ja rikkus õigusnormi, omistades Nynäs AB-le tütarettevõtja Nynas NV vastutuse.

Õigusnormi rikkumine

Poolte argumendid

25 Hagejad leiavad, et komisjon kohaldas valesti emaettevõtjale tütarettevõtja tegevuse süükspanemist käsitlevat kohtupraktikat (Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-286/98 P: Stora Kopparbergs Bergslags *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-9925, punktid 27–30) ja et emaettevõtja peab olema tegelikult olnud oma tütarettevõtja rikkumisega aktiivselt seotud, et talle selle eest vastutus omistada.

26 Vastates Üldkohtu kirjalikule küsimusele seoses järeldustega, mis tuleb teha Euroopa Kohtu 10. septembri 2009. aasta otsusest kohtuasjas C-97/08 P: Akzo Nobel jt *vs.* komisjon (EKL 2009, lk I-8237) ja 20. jaanuari 2011. aasta otsusest kohtuasjas C-90/09 P: General Química jt *vs.* komisjon (EKL 2011, lk I-1), loobusid hagejad siiski oma tühistamisväite esimese osa argumentidest, mis puudutasid eespool punktis 25 viidatud kohtuotsusest Stora Kopparbergs Bergslags *vs.* komisjon tuleneva kohtupraktika tõlgendamist; Üldkohus võttis selle teadmiseks. Siiski jäid nad oma argumentide juurde, mis puudutavad 100-protsendilise osalusega tütarettevõtjale emaettevõtja otsustava mõju avaldamise eelduse ümberlükkamise korda.

27 Seega toonitavad hagejad, et eelduse, mille kohaselt avaldab emaettevõtja tütarettevõtjate tegevusele otsustavat mõju, saab ümber lükata, kui emaettevõtja tõendab, et tema tütarettevõtja tegutses iseseisvalt. Ent komisjon tõlgendas valesti kohtupraktikat, nõudes emaettevõtjalt selle tõendamist, et ta ei kasutanud võimalust avaldada tütarettevõtjale otsustavat mõju ja et see tütarettevõtja tegi kõik strateegilised otsused emaettevõtjaga konsulteerimata. Sellist tõendit on praktikas võimatu esitada ja see on vastuolus isikliku vastutuse põhimõttega (Üldkohtu 13. detsembri 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-45/98 ja T-47/98: Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni *vs.* komisjon, EKL 2001, lk II-3757, punkt 63).

28 Hagejad on nimelt seisukohal, et emaettevõtja on alati kohustatud tütarettevõtjale kas või väga väikest mõju avaldama. Nad täpsustavad, et Rootsi õigus näeb aktsionäride ja kolmandate isikute kaitse eesmärgil ette emaettevõtjate kohustuse täita teatavad tütarettevõtjate kontrolli tingimused, nagu

teatavast piirväärtusest alates tehingute heakskiitmine, siseinfo kohustusest kinnipidamine või konsolideeritud aastaaruannete koostamine. Seega peab komisjon hindama, kas emaettevõtja avaldas tütarettevõtja tegevusele asjaomasel turul otsustavat mõju, mitte aga üldiselt ja abstraktselt.

29 Komisjon lükkab kõik hagejate argumendid tagasi.

Üldkohtu hinnang

30 Komisjon asus vaidlustatud otsuses (põhjendused 252–264) seisukohale, et kuigi Nynas NV oli juriidiline isik, kes osales kartellis otseselt, oli Nynäs AB-l tema 100-protsendilise osalusega emaettevõtjana võimalik avaldada rikkumisperioodil tema äripoliitikale otsustavat mõju.

31 Kõigepealt tuleb meenutada, et liidu konkurentsiõigus on suunatud ettevõtjate tegevusele (Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-123, punkt 59) ja et ettevõtja mõiste EÜ artikli 81 tähenduses hõlmab majandusüksusi, millest igaühel on isikulistest, varalistest ja mittevaralistest osadest koosnev ühtne organisatsioon, mis püsivalt taotleb kindlaksmääratud majanduslikku eesmärki ja mis võib aidata kaasa selles sättes nimetatud rikkumise toimepanemisele (vt Üldkohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-9/99: HFB jt *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-1487, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika). Ettevõtja mõistet tuleb selles kontekstis mõista kui majandusüksust, ja seda isegi siis, kui õiguslikult koosneb see majandusüksus mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust (Euroopa Kohtu 14. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-217/05: Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, EKL 2006, lk I-11987, punkt 40).

32 Ettevõtja konkurentsivastast käitumist võib teisele ettevõtjale süüks arvata, kui esimene ettevõtja ei otsustanud oma käitumise üle turul iseseisvalt, vaid kohaldas sisuliselt teise ettevõtja ettekirjutusi, arvestades eelkõige neid ühendavaid majanduslikke ja juriidilisi seoseid (Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-294/98 P: Metsä-Serla jt *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-10065, punkt 27; 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punkt 117, ja eespool punktis 26 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 58). Tütarettevõtja tegevuse võib emaettevõtjale omistada siis, kui esimene ei otsusta oma käitumise üle turul iseseisvalt, vaid täidab peamiselt emaettevõtjalt saadud juhiseid, kuna need kaks ettevõtjat moodustavad ühe majandusüksuse (Euroopa Kohtu 14. juuli 1972. aasta otsus kohtuasjas 48/69: Imperial Chemical Industries *vs.* komisjon, EKL 1972, lk 619, punktid 133 ja 134).

33 Seega ei anna komisjonile õigust adresseerida trahve määrav otsus äriühingute kontserni emaettevõtjale mitte rikkumisele ässitav side emaettevõtja ja tema tütarettevõtja vahel ega ka seda enam emaettevõtja seotus nimetatud rikkumisega, vaid asjaolu, et nad moodustavad ülalmainitud tähenduses üheainsa ettevõtja. Nimelt tuleb meenutada, et liidu konkurentsiõiguse kohaselt kujutavad ühte kontserni kuuluvad erinevad äriühingud endast üht majanduslikku üksust ja seega ettevõtjat EÜ artiklite 81 ja 82 tähenduses, kui asjaomased äriühingud ei määra oma tegevust turul kindlaks iseseisvalt (Üldkohtu 30. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas T-203/01: Michelin *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-4071, punkt 290).

34 Juhul kui emaettevõtja omab rikkumise toime pannud tütarettevõtja aktsia- või osakapitalis 100% osalust, võib esiteks see emaettevõtja selle tütarettevõtja käitumisele otsustavat mõju avaldada ja teiseks esineb ümberlükatav eeldus, et nimetatud emaettevõtja avaldab tegelikult niisugust mõju (vt eespool punktis 26 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika).

35 Neil asjaoludel piisab, kui komisjon tõendab, et emaettevõtja omab tütarettevõtja kapitalis 100-protsendilist osalust, et eeldada, et emaettevõtja avaldab otsustavat mõju tütarettevõtja äripoliitikale. Seejärel võib komisjon pidada emaettevõtjat tütarettevõtjale määratud trahvi maksmise eest solidaarselt vastutavaks, välja arvatud juhul, kui emaettevõtja, kel lasub kohustus see eeldus ümber lükata, esitab piisavaid tõendeid, mis tõendavad, et tema tütarettevõtja tegutseb turul iseseisvalt (eespool punktis 25 viidatud kohtuotsus Stora Kopparbergs Bergslags *vs.* komisjon, punkt 29, ja eespool punktis 26 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 61).

36 Hagejad leiavad, et emaettevõtja sajaprotsendilise osalusega tütarettevõtjale otsustava mõju tegeliku avaldamise eeldusele antud komisjoni tõlgendus muudab selle ümberlükkamise võimatuks.

37 Euroopa Kohtu praktikast nähtub siiski, et selle eelduse ümberlükkamiseks, mille kohaselt tütarettevõtja kapitalis sajaprotsendilist osalust omav emaettevõtja avaldab tegelikult esimesele otsustavat mõju, peab emaettevõtja esitama komisjonile ja vajaduse korral liidu kohtule hindamiseks kõik asjaolud tütarettevõtja ja emaettevõtja vaheliste majanduslike, organisatsiooniliste ja juriidiliste sidemete kohta, mis tema arvates võivad tõendada, et nad ei moodusta ühte majandusüksust ja mis võivad sõltuvalt olukorrast muutuda ja seega ei ole nende loetelu ammendav (eespool punktis 26 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 65, ja eespool punktis 26 viidatud kohtuotsus General Química jt *vs.* komisjon, punktid 51 ja 52). Vastupidi hagejate väidetele on seega tegemist ümberlükatava eeldusega, mille nad peavad ümber lükkama.

38 Hagejad leiavad veel, et siseriiklikus õiguses emaettevõtjale pandud kohustused teevad tütarettevõtjale otsustava mõju tegeliku avaldamise eelduse mis tahes ümberlükkamise võimatuks. Tuleb siiski meenutada, et äriühing ei saa tugineda siseriiklikele õigusnormidele, et vältida liidu õigusnormide kohaldamist, ning liidu õiguses kasutatavaid õigusmõisteid tuleb põhimõtteliselt tõlgendada ja kohaldada kogu ühenduses ühetaoliselt (Euroopa Kohtu 1. veebruari 1972. aasta otsus kohtuasjas 49/71: Hagen, EKL 1972, lk 23, punkt 6). Arvestades kõiki eespool meenutatud põhimõtteid sellise eelduse olemasolu ja ümberlükkamist võimaldavate kriteeriumide kohta, näib igal juhul, et asjaolud, mis puudutavad Rootsi õiguses tütarettevõtjate suhtes emaettevõtjatele pandud kohustusi, mille eesmärk on kehtestada range kontroll tütarettevõtjate üle aktsionäride ja kolmandate isikute kaitsmiseks, kinnitavad komisjoni poolt Nynäs AB suhtes kohaldatud eeldust tütarettevõtja Nynas NV üle teostatud kontrolli kohta.

39 Viimaseks leiavad hagejad, et tõlgendus, mille komisjon andis sajaprotsendilise osalusega tütarettevõtjale emaettevõtja tegelikult avaldatava mõju eeldusele, on vastuolus isikliku vastutuse põhimõttega. Hagejad viitavad eespool punktis 27 viidatud kohtuotsusest Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni *vs.* komisjon tulenevale kohtupraktikale, mille kohaselt tohib füüsilist või juriidilist karistada üksnes asjaolude eest, mida talle individuaalselt ette heidetakse. Nad leiavad, et vastavalt sellele põhimõttele ei saa komisjon emaettevõtjalt nõuda, et ta tõendaks, et ta ei kasutanud võimalust avaldada tütarettevõtjale otsustavat mõju ja et see tütarettevõtja tegi kõik strateegilised otsused ilma emaettevõtjaga konsulteerimata, et vastutust tütarettevõtja rikkumise eest talle ei omistataks.

40 Siiski tuleneb kohtupraktikast, et asjaolu, et kontserni emaettevõtjat, kes avaldab oma tütarettevõtjatele otsustavat mõju, võiks tunnistada solidaarselt vastutavaks tütarettevõtjate toime pandud konkurentsiõiguse rikkumiste eest, ei ole absoluutselt erand isikliku vastutuse põhimõttest, vaid – vastupidi – selle põhimõtte väljendus, kuna emaettevõtja ja tema otsustava mõju all olevad tütarettevõtjad koos moodustavad liidu konkurentsiõiguse tähenduses ühe ettevõtja, st ettevõtja, mille eest nad on vastutavad, ja juhul, kui see ettevõtja rikub tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu konkurentsieeskirju, tingib see kõikide kontserni struktuuri kuuluvate õigussubjektide isikliku ja solidaarse vastutuse (vt eespool punktis 26 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika). Seega on isikliku vastutuse põhimõtet kohtupraktikas tunnustatud (Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, EKL 1999, lk I-4125, punkt 145; 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-279/98 P: Cascades *vs.*

komisjon, EKL 2000, lk I-9693, punkt 78, ja 11. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-280/06: ETI jt, EKL 2007, lk I-10893, punkt 39), kuid see on kohaldatav ettevõtjatele, mitte äriühingutele. Seega tuleb ka see etteheide tagasi lükata.

41 Kõigest eeltoodust nähtub, et komisjon ei rikkunud õigusnormi, omistades Nynäs AB-le vastutuse tütarettevõtja Nynas NV toimepandud rikkumise eest.

Käesolevas asjas Nynäs AB-le rikkumise süükspanemisel tehtud ilmsed hindamisvead

Poolte argumendid

42 Esiteks, hagejate sõnul tegi komisjon ilmse hindamisvea, jättes tähelepanuta tütarettevõtja olulise ärilise iseseisvuse kontsernis. Nende organisatsiooni skeemist nähtub, et bituumeniosakonna äritehingud ja strateegilised suunised Madalmaades kuulusid Nynas NV pädevusse ja et need Euroopas bituumeni alal tegutsevad sõsarettevõtjad kandsid talle üle olulised poliitilised ja tegevust puudutavad otsused. Emaettevõtja ülesanne oli vaid heaks kiita teatavad erakorralised tehingud, kahjustamata Nynas NV iseseisvust.

43 Teiseks, komisjon hindas ilmselgelt vääralt Nynäs AB ja tema tütarettevõtja Nynas NV tegevust asjaomasel turul. Komisjon jättis esiteks tähelepanuta, et Nynas NV roll piirdus ainult lepingute läbirääkimisega ja töötajate nimetamisega Madalmaade bituumeniturul ning teiseks, et Nynäs AB ülesanne piirdus selgelt strateegilise juhtimise, üldriski ja kontserni koordineerimise küsimustega ning et tal ei olnud asjaomasel turul mingit rolli. Komisjon omistas seega ilmselgelt vääralt otsustava rolli Nynäs AB-le, arvestades eesmärkide ja strateegia kindlaksmääramist sellel turul, kuigi piirväärtus, millest alates pidi ta sekkuma Nynas NV otsustesse, oli väga kõrge, ja et tehingud, mille ta pidi heaks kiitma, olid erandlikud. Komisjon ei esitanud ka ühtegi asjaolu, mis võimaldaks hinnata Nynäs AB rolli Nynas NV asjaomases konkurentsivastases tegevuses.

44 Kolmandaks, asjaolud, millele komisjon tugines, et asuda seisukohale, et Nynäs AB avaldas tegelikult otsustavat mõju Nynas NV-le, on väga formalistlikud. Ta omistas näiteks liiga suure tähtsuse asjaoludele nagu aruandlussüsteemi (reporting) olemasolu Nynas NV ja Nynäs AB vahel ning konsolideeritud majandusaasta aruanded või Nynas NV haldusnõukogu liikmete osalemine Nynäs AB tegevjuhtkonnas. Samuti ei võtnud ta arvesse asjaolu, et Nynas NV bituumeniosakonna „chief business executive" (edaspidi „CBE") ülesanded piirdusid teabe edastamise ja finantstulemuste analüüsimisega Nynäs AB täitevkomitees.

45 Komisjon vaidlustab kõik hagejate argumendid.

Üldkohtu hinnang

46 Vastates etteheidetele komisjoni ilmsete hindamisvigade kohta Nynäs AB-le Nynas NV toimepandud rikkumise eest vastutuse omistamisel, tuleb kindlaks teha, kas hageja on esitanud asjaolusid, mis võimaldavad ümber lükata eelduse, mille kohaselt avaldas Nynäs AB Nynas NV-le otsustavat mõju.

47 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 252–264 märkis komisjon, et ta võis kohaldada Nynäs AB otsustava mõju Nynas NV-le tegeliku avaldamise eeldust ajavahemikus 1. aprillist 1994 kuni 15. aprillini 2002 nende äriühingute vahelise 100-protsendilise osaluse tõttu. Seejärel leidis ta, et mitu kontserni hierarhilist struktuuri puudutavat elementi kinnitasid teisejärgulisena seda eeldust. Niisiis kõigepealt, kuigi Nynas NV-l on kontsernis bituumenialase tegevuse Euroopa peakorteri funktsioon, ei ole siiski tema pädevuses üle teatud künnise teha teatavaid otsuseid konsulteerimata Nynäs AB-ga (investeerimiskulutused, lepingute läbirääkimine ja sõlmimine, klientidele laenude andmine ning käitiste mahakandmine). Lisaks, emaettevõtja ülesanne on täitevkomitee kaudu kindlaks määrata

kontserni eesmärgid, strateegiad ja üldised suunised ning kõrgetasemelised otsused kontserni eelarve, suurte projektide ja funktsionaalse kooskõlastamise kohta. Lisaks on emaettevõtja korraldatud vertikaalselt, ta delegeerib teatavad volitused komiteede kaudu tütarettevõtjatele. Viimaseks, Nynas NV haldusnõukogu kolmest liikmest kaks kuuluvad Nynäs AB-sse, kus nad täidavad peadirektori ja „chief refining officer" ülesandeid, kolmas Nynas NV haldusnõukogu liige on selle peadirektor, kes on ka Nynäs AB haldusnõukogu liige.

– Nynas NV äripoliitika sõltumatus

48 Nagu meenutatud eespool punktis 37, on olenemata sellest, et kohtupraktika kohaselt ei piirdu tütarettevõtjale emaettevõtja mõju hindamine *stricto sensu* äripoliitika hindamisega, liidu kohtul siiski võimalus võtta arvesse äripoliitikaga seotud asjaolusid, et hinnata, kas kaks äriühingut moodustavad ühe majandusüksuse.

49 Kontserni Nynas „organisation book'ist" nähtub muu hulgas, et kontserni struktuur on väga integreeritud ja hierarhiline. Kontsern on korraldatud tegevusest lähtuvalt kolmeks osakonnaks, millest igaühte juhib CBE. Nynas NV on niisiis osakond, mis vastutab kõikide bituumeniosakonna alla kuuluvate tütarettevõtjate igapäevase tegevusalase- ja ärijuhtimise eest.

50 Osakondade üldkoordineerimise tagab Nynäs AB president, samas kui kõikide tütarettevõtjate igapäevase koordineerimise eest vastutavad eeskätt äriküsimustes ülesannete alusel spetsialiseerunud komiteed („corporate functional managers" ja „coordinators"), kes tegutsevad kontserni kõrgel tasandil. Need komiteed, millest suurem osa sõltuvad otseselt emaettevõtjast, kusjuures mõned neist asuvad otseselt tütarettevõtjates, on kohustatud edastama kogu teabe otseselt emaettevõtja presidendile või asepresidendile. Iga osakonna CBE on emaettevõtja Nynäs AB täitevkomitee alaline liige, kusjuures täitevkomiteesse kuulub veel Nynäs AB president ja asepresident. Täitevkomitee määratleb iga kuu eesmärgid, strateegia, suunised ja kontserni kõrgetasemelised eelarveotsused, suured projektid ja funktsionaalse kooskõlastamise.

51 Kuigi hagejad väidavad, et CBE-d edastavad emaettevõtjale vaid igakuise analüüsi finantstulemuste kohta, teavitamata teda ostu ja müüki puudutavatest igapäevastest otsustest, näitab kontserni korralduse analüüs siiski, et emaettevõtja on tütarettevõtjate tegevusega tihedalt ja regulaarselt seotud täitevkomitee ja erikomiteede kaudu. Hagejad ei ole ka esitanud ühtegi asjaolu, mis võimaldaks tõendada, et Nynäs AB ei kasutanud oma õigust avaldada Nynas NV-le otsustavat mõju. Lisaks, asjaolu, et Nynas NV teostas alla teatud künnise suhteliselt iseseisvat äripoliitikat, ei võimalda üksi ümber lükata tõdemust, et 100% aktsionärina ja arvestades kontserni äriühingute struktuuri avaldas Nynäs AB tegelikult Nynas NV-le otsustavat mõju.

52 Hagejad leiavad veel, et asjaolu, et Nynas NV vastutas kõikide bituumeniosakonda kuuluvate tütarettevõtjate igapäevase tegevusalase ja ärijuhtimise eest, kusjuures need tütarettevõtjad olid teda volitanud vastu võtma olulisi poliitilisi ja tegevust käsitlevaid otsuseid „management service agreement'i" alusel, võimaldab tõendada, et tema ülesanded ületasid tütarettevõtja tavapäraseid ülesandeid ja et tal oli seega väga suur iseseisvus. Siiski, liidu kohus tunnistab, et juhul kui üks äriühing teostab järelevalvet rikkumisega seotud sõsarettevõtja üle, võib komisjon eeldada, et just nende ühine emaettevõtja andis sellele sõsarettevõtjale järelevalve teostamise volitused (vt selle kohta Üldkohtu 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-43/02: Jungbunzlauer *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-3435, punkt 129). Seega asjaolu, et Nynas NV teostas bituumenisektoris teatavat kontrolli kontserni muude äriühingute üle, kuigi viimased ei olnud tema tütarettevõtjad, on täiendav märk Nynäs AB ja Nynas NV vaheliste alluvusliinide olemasolust, kuna viimase teostatud kontrolli sõsarettevõtjate üle võis talle olla delegeerinud vaid emaettevõtja.

– Emaettevõtja käitumine asjaomasel turul ja tema roll rikkumises

53 Hagejate arvates oleks komisjon pidanud tuginema asjaoludele, mis võimaldavad hinnata emaettevõtja mõju asjaomasele konkurentsivastasele tegevusele, et asuda seisukohale, et ta võis olla vastutav tütarettevõtja toime pandud rikkumise eest. Nagu meenutatud eespool punktis 33, nähtub väljakujunenud kohtupraktikast siiski, et emaettevõtja kontroll tütarettevõtja üle ei pea tingimata olema seotud rikkumisega (eespool punktis 26 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 59, ja eespool punktis 26 viidatud kohtuotsus General Química jt *vs.* komisjon, punktid 38, 102 ja 103). Veel tuleb meenutada, et komisjonil ei olnud kohustust esitada peale hageja poolt tütarettevõtja Nynäs AB kapitalis sajaprotsendilisele osaluse muid tõendeid, et eeldada, et hageja avaldas tegelikult selle tütarettevõtja äripoliitikale otsustavat mõju. Seega ei ole vaja analüüsida, kas Nynäs AB avaldas tegelikult mõju Nynas NV rikkumisele.

– Liialt formaalsete asjaolude arvessevõtmine

54 Hagejad väidavad, et komisjon omistas liiga suurt tähtsust asjaoludele nagu aruandlussüsteemide olemasolu Nynas NV ja Nynäs AB vahel ja konsolideeritud aastaaruanded või Nynas NV haldusnõukogu liikmete osalemine Nynäs AB tegevjuhtkonnas.

55 Nagu meenutatud eespool punktis 37, on kohtupraktikas asutud siiski seisukohale, et selle hindamisel, kas emaettevõtja ja tütarettevõtja moodustavad ühe majandusüksuse, peab liidu kohus arvesse võtma kõiki talle poolte esitatud asjaolusid kahe äriühingu vaheliste organisatsiooniliste, majanduslike ja juriidiliste sidemete kohta, mille laad ja tähtsus võivad iga juhtumi tunnustele vastavalt erineda (eespool punktis 26 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 65). Kui mõned asjaolud nagu majandusaasta aruannete konsolideerimine kontserni tasandil ei oma tähtsust (eespool punktis 26 viidatud kohtuotsus General Química jt *vs.* komisjon, punkt 108), siis muud asjaolud, mis eraldivõetuna ei võimalda tuvastada ühe majandusüksuse olemasolu, võivad siiski koos moodustada piisavate üksteist toetavate tõendite kogumi.

56 Seega tuleb arvesse võtta asjaolusid, mis võimaldavad tuvastada nende kahe äriühingu vaheliste tugevate hierarhiliste sidemete olemasolu nagu käesolevas asjas aruandlussüsteem tütarettevõtja ja emaettevõtja vahel ning see, et äriühingute juhtivad isikud kuulusid vastastikku teineteise juhtimisorganitesse. Lisaks, asjaolu, et vaidlustatud otsuses mainitakse ekslikult Nynas NV CBE tegevust Nynäs AB haldusnõukogus, kuigi see isik oli Nynäs AB täitevkomitee liige, ei mõjuta vaidlustatud otsuse õiguspärasust, kuna toimikust nähtub, et Nynäs AB täitevkomitee etendab äärmiselt olulist rolli kontserni kõrgetasemelistes otsustes (vt eespool punkt 50).

57 Kõigest eeltoodust nähtub, et hagejate esitatud asjaolud ei võimalda lükata ümber eeldust, mille kohaselt avaldas Nynäs AB Nynas NV kapitalis 100% osalust omades tegelikult otsustavat mõju Nynas NV poliitikale. Seetõttu tuleb järeldada, et Nynäs AB moodustab Nynas NV-ga ettevõtja EÜ artikli 81 tähenduses, ilma et oleks vaja kontrollida, kas Nynäs AB avaldas asjaomasele tegevusele mõju. Järelikult tuleb esimene väide tervikuna tagasi lükata.

58 Kõigest eeltoodust tuleneb, et hagiavalduses esitatud vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõue tuleb tagasi lükata.

2. *Vaidlustatud otsuse artikli 2 tühistamise nõue*

59 Hagejad esitavad vaidlustatud otsuse artikli 2 tühistamise nõude põhjendamiseks kaks väidet. Esimese väite kohaselt tegi komisjon 2002. aasta koostööteatise B osa sätete kohaldamisel ilmseid hindamisvigu, rikkus õigusnorme ja võrdse kohtlemise põhimõtet ning teise väitega soovitakse

tõendada, et komisjon oleks pidanud arvesse võtma nende tegelikku koostööd väljaspool 2002. aasta koostööteatist vastavalt suuniste määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST] artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; edaspidi „suunised") punktile 3.

Keeldumine vähendada trahvi 2002. aasta koostööteatise B osa sätete alusel

60 Vastavalt 2002. aasta koostööteatise punktile 20 „[e]ttevõtjate puhul, kes ei täida A osas [trahvist vabanemiseks vajalikke] tingimusi, võib siiski vähendada kehtestatava trahvi määra". 2002. aasta koostööteatise punktis 21 on täpsustatud, et „selleks, et ettevõtja trahvi saaks vähendada, peab ta esitama komisjonile kahtlustatava rikkumise kohta tõendid, millel on komisjoni valduses olevate tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus, ning lõpetama oma osaluse kahtlustatavas rikkumises hiljemalt tõendite esitamise ajal". Lisaks on 2002. aasta koostööteatise punktis 22 märgitud, et „[l]isaväärtuse mõiste väljendab seda, mil määral esitatud tõendite laad ja/või üksikasjalikkus aitavad komisjonil kõnealuseid fakte tõendada" ja et „[h]indamisel peab komisjon hiljem esitatavatest tõenditest üldjuhul väärtuslikumaks neid kirjalikke tõendeid, mis pärinevad sellest ajavahemikust, mida faktid puudutavad" ning et „[s]amamoodi peetakse kaudselt seotud tõenditest üldjuhul väärtuslikumaks kõnealuste faktidega otseselt seotud tõendeid".

61 Komisjon märkis vaidlustatud otsuses, et esitamata formaalset trahvi vähendamise taotlust 2002. aasta koostööteatise alusel, esitas Nynas oma 2. oktoobri 2003. aasta vastuses teabenõudele üksikasjalikku teavet. See teave hõlmas muu hulgas üheksaleheküljelist täpset ülevaadet kartellikoosolekute süsteemist, mida talt ei palutud ja millel oli selle tõttu lisaväärtus. Komisjon asus siiski seisukohale, et need asjaolud ei aidanud tal fakte tõendada, kuna sel ajal oli tema valduses juba kontrollkäikudel võetud dokumendid, BP ja Kuwait Petroleumi leebema kohtlemise taotlused ja teatavad vastused tema 30. juunil 2003 saadetud esimesele teabenõuete seeriale. Lisaks ei võimaldanud need tõendid tal tuvastada kartelli olulisi uusi tunnuseid eeskätt selle tõttu, et Nynas teatavad avaldused ExxonMobili kohta ümber sõnastas. Komisjon asus seega seisukohale, et kuna Nynas ei esitanud olulise lisaväärtusega teavet, ei saanud ta tema trahvi vähendada 2002. aasta koostööteatise alusel (vaidlustatud otsuse põhjendused 389–393).

62 Kohtupraktikast nähtub, et komisjonil on selles valdkonnas teatav kaalutlusruum ja et kohtu kontroll piirdub ilmse hindamisvea kontrolliga. Nimelt nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et uurimisel tehtud koostöö, mis ei ületa nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 18 lõigetest 3 ja 4 tulenevaid ettevõtjate kohustusi, ei õigusta trahvisumma vähendamist (Üldkohtu 10. märtsi 1992. aasta otsus kohtuasjas T-12/89: Solvay *vs.* komisjon, EKL 1992, lk II-907, punktid 341 ja 342, ja 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-308/94: Cascades *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-925, punkt 260). Kuid trahvi vähendamine on õigustatud siis, kui ettevõtja on edastanud informatsiooni, mis ületab oluliselt seda, mida komisjon võib nõuda määruse nr 1/2003 artikli 18 alusel (Üldkohtu eespool viidatud kohtuotsus Cascades *vs.* komisjon, punktid 261 ja 262, ning 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-230/00: Daesang ja Sewon Europe *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-2733, punkt 137). Koostöö tõttu trahvi vähendamise õigustamiseks 2002. aasta koostööteatise alusel peab ettevõtja käitumine lihtsustama komisjoni ülesannet, mis seisneb konkurentsieeskirjade rikkumiste tuvastamises ja nende eest karistamises, ning väljendama tõelist koostöötahet. Ühelt poolt tuleb Üldkohtul seega kindlaks teha, kas komisjon jättis tähelepanuta asjassepuutuvate ettevõtjate koostöö, mis ületas asjas määruse nr 1/2003 artiklis 18 nõutava koostöö ulatuse. Üldkohus teostab selles osas täielikku kontrolli, eelkõige ettevõtjate kaitseõigustest tulenevate informatsiooninõuetele vastamise kohustuse piiride suhtes. Teiseks, Üldkohus peab kontrollima, nagu käesolevas asjas, kas komisjon on koostöö kasulikkust rikkumise tuvastamiseks 2002. aasta koostööteatise seisukohast õigesti hinnanud. Komisjonil on nimetatud teatises piiratud kaalutlusõigus hinnata, kas informatsioon või dokumendid, mille ettevõtjad vabatahtlikult edastasid, lihtsustasid tema ülesannet ja kas ettevõtja trahvi tuleb vähendada selle teatise alusel. Selle hinnangu üle teostatakse piiratud kohtulikku kontrolli (Euroopa Kohtu 9. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-511/06 P: Archer

Daniels Midland *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-5843, punkt 152; Üldkohtu 14. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-259/02-T-264/02 ja T-271/02: Raiffeisen Zentralbank Österreich jt *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-5169, punktid 529–532, mida Euroopa Kohus kinnitas 24. septembri 2009. aasta otsuses liidetud kohtuasjades C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ja C-137/07 P: Erste Group Bank jt *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-8681, punkt 249).

63 Lisaks, kuigi komisjon on kohustatud esitama põhjused, miks tema hinnangul on ettevõtja poolt 2002. aasta koostööteatise alusel komisjonile esitatud tõendid sellise väärtusega, et need kas õigustavad või mitte trahvisumma vähendamist, on ettevõtja, kes soovib komisjoni seda otsust vaidlustada, aga kohustatud tõendama, et ilma teabeta, mille ettevõtja komisjonile vabatahtlikult edastas, ei oleks viimane suutnud rikkumist olulises osas tõendada ja seega vastu võtta trahve määravat otsust (eespool punktis 62 viidatud kohtuotsus Erste Group Bank jt *vs.* komisjon, punkt 297).

64 Komisjoni teatise, mis käsitleb trahvide määramata jätmist või vähendamist kartellide puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4; edaspidi „1996. aasta koostööteatis"), kohaldamise raames otsustas liidu kohus, et nende sätete alusel trahvisumma vähendamine eeldab eelkõige seda, et asjassepuutuv ettevõtja esitab esimesena kartelli olemasolu tõendamiseks määrava tähtsusega tõendeid ja et kuigi need tõendid ei pea olema tingimata iseenesest piisavad, et tõendada kartelli olemasolu, peavad need siiski olema kartelli olemasolu tõendamisel määravad. Seega ei tohi need olla üksnes komisjoni uurimist suunavad, vaid neid tõendeid peab olema võimalik vahetult kasutada kui rikkumise tuvastamise otsuse peamisele tõendusmaterjalile (Üldkohtu 15. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas T-15/02: BASF *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-497, punktid 492, 493, 517, 518, 521, 522, 526 ja 568, ning otsus kohtuasjas T-26/02: Daiichi Pharmaceutical *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-713, punktid 150, 156, 157 ja 162).

65 2002. aasta koostööteatise punktide 7, 21 ja 22 kohaselt peab komisjon hindama seda, mil määral iga ettevõtja esitatud andmed aitasid komisjonil sisuliselt ja ajaliselt rikkumist kindlaks teha ning et mõiste „oluline lisaväärtus" väljendab seda, mil määral esitatud tõendite laad ja/või üksikasjalikkus aitavad komisjonil rikkumise aluseks olevaid asjaolusid tõendada. Komisjon omistab seega erilise väärtuse asjaoludele, mis võivad tal võimaldada koos teiste tema valduses olevate asjaoludega kartelli olemasolu tuvastada, või asjaoludele, mis võimaldavad tal kinnitada olemasolevaid tõendeid või nendele, millel on kartelli raskusele või kestusele otsesed tagajärjed. Seevastu, vastupidi hagejate väidetule ei ole määravaks kriteeriumiks ainult see, kas ettevõtja „lihtsustas komisjoni ülesannet". Tuleb toonitada, et kohtupraktika, millele hagejad sellega seoses soovivad tugineda (Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-347/94: Mayr-Melnhof *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1751, punkt 331), ei puuduta 2002. aasta koostööteatise kohaldamist ning piirdub igal juhul kinnitusega, et ettevõtjat, kes teatab sõnaselgelt, et ta ei vaidlusta faktiväiteid, millele komisjon oma vastuväited rajab, võib pidada komisjoni ülesannet lihtsustanuks ning tema trahvi võidakse sellel alusel vähendada.

66 Lisaks, seda, et ettevõtja tehtud koostöö on järjepidev, ei saa komisjon arvesse võtta esitatud teabe olulise lisaväärtuse hindamise staadiumis, kuna 2002. aasta koostööteatise punktis 23 piiratakse ettevõtja koostöö ulatuse ja järjepidevuse arvessevõtmist teatud vahemikes trahvi vähendamise täpse taseme kindlaksmääramise staadiumiga, kui komisjon on juba asunud seisukohale, et esitatud teabel on oluline lisaväärtus.

67 Neid põhimõtteid arvestades tuleb analüüsida hagejate argumente, mille nad esitasid väite põhjendamiseks, mille kohaselt tegi komisjon 2002. aasta koostööteatise B osa sätete kohaldamisel ilmseid hindamisvigu, rikkus õigusnormi ja võrdse kohtlemise põhimõtet.

Õigusnormi rikkumised

– Poolte argumendid

68 Hagejad väidavad, et komisjon pani toime kolm õigusnormi rikkumist. Niisiis esiteks kohaldas ta esitatud teabe lisaväärtuse hindamisel ekslikult samu kriteeriume esialgse järelduse staadiumis, mis peab aset leidma hiljemalt vastuväiteteatise saatmise kuupäeval, ja lõpliku otsuse staadiumis. Teiseks, ta asus põhjendamatult seisukohale, et ExxonMobilit puudutavate avalduste ümbersõnastamine vähendas hagejate vabatahtlikult esitatud muude tõendite väärtust. Viimaseks ja kolmandaks, komisjon omistas põhjendamatult liiga suurt tähtsust nende teabe lisaväärtuse hindamisel ajalisele järjestusele. Kohtupraktika kohaselt ei saa ettevõtja koostöö ulatuse hindamine sõltuda täiesti juhuslikest teguritest, nagu järjestus, milles komisjon teda küsitles (eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni *vs.* komisjon, punkt 246).

69 Komisjon lükkab kõik hagejate argumendid tagasi.

– Üldkohtu hinnang

70 Esiteks, hagejad väitsid repliigi staadiumis, et komisjon ei tohi samu esitatud teabe lisaväärtuse hindamise kriteeriume kohaldada esialgse järelduse ja lõpliku otsuse staadiumis. Nende sõnul peab komisjon seega esialgses staadiumis hindama ettevõtja edastatud tõendeid üksnes eraldi teiste ettevõtjate edastatud tõenditest.

71 Mis puudutab kodukorra artikli 48 lõike 2 seisukohast selle argumendi vastuvõetavust, milles komisjon vasturepliigis kahtles, siis tuleb toonitada, et selle repliigis esitatud argumendi eesmärk on vaid arendada edasi väidet, mille kohaselt on komisjon rikkunud õigusnorme, keeldudes vähendamast Nynase trahvi 2002. aasta koostööteatise alusel ja mis esitati hagiavalduses ning et vastavalt kohtupraktikale tuleb see järelikult vastuvõetavaks lugeda (Euroopa Kohtu 12. juuni 1958. aasta otsus kohtuasjas 2/57: Compagnie des hauts fourneaux de Chasse *vs.* ülemamet, EKL 1958, lk 129 ja 131).

72 Sisulistes küsimustes nähtub 2002. aasta koostööteatise punktidest 26 ja 27, mis puudutavad menetlust, et „[k]ui komisjon jõuab esialgsele järeldusele, et ettevõtja esitatud tõenditel on punktis 22 nimetatud lisaväärtus, teatab ta ettevõtjale kirjalikult hiljemalt sel kuupäeval, kui ettevõtjat vastuväidetest teavitatakse, oma kavatsusest vähendada teatavas rühmas trahve kooskõlas punkti 23 alapunktiga b” ja et „[k]omisjon annab haldusmenetluse lõpus vastuvõetavates otsustes hinnangu kõigi trahvi vähendamise taotluse esitanud ettevõtjate lõplikule olukorrale”.

73 Hagejate arvates võimaldab ainuüksi viide selles punktis 26 2002. aasta koostööteatise punktile 22, mitte punktile 21, nagu viitas komisjon, asuda seisukohale, et punktis 26 on silmas peetud vaid ettevõtja esitatud teabe lihtsat „lisaväärtust”, mitte „olulist lisaväärtust”.

74 Ometi nähtub, et 2002. aasta koostööteatise punkti 22, milles esitatakse mõiste „lisaväärtus” määratlus, eesmärk on üksnes selgitada punkti 21, milles viidatakse olulise lisaväärtuse mõistele. Lisaks, lisaväärtuse mõiste ise viitab sellele, et komisjon peab haldusmenetluse staadiumist olenemata hindama esitatud teabe väärtust võrreldes muude tõenditega, mis on tema valduses kas kontrollide tulemusel või seetõttu, et teised ettevõtjad on need talle edastanud. Viimaseks, isegi kui järgida hagejate mõttekäiku, ei ole esialgses staadiumis tõendite lisaväärtuse võimalikul tunnustamisel igal juhul mingit mõju komisjoni lõplikule hinnangule ega ettevõtja trahvi vähendamise määrale, mis antakse alles sel ajal. See argument tuleb seega tagasi lükata.

75 Teiseks, hagejad leiavad, et komisjonil ei olnud õigust neid karistada selle eest, et nad muutsid oma avaldusi ExxonMobili kartellis osalemise kohta. Tuleb aga täpsustada, et komisjon märkis vaidlustatud otsuses vaid seda, et Nynase esitatud teave ei võimaldanud tal tuvastada uusi olulisi kartelli tunnuseid

eelkõige seetõttu, et Nynas sõnastas mõned ExxonMobilit puudutavad avaldused ümber. Järelikult ei karistanud komisjon Nynast nende ümbersõnastamiste eest, vaid asus üksnes seisukohale, et ExxonMobilit puudutaval teabel, mis esitati 2. oktoobri 2003. aasta vastuses teabenõudele, ei olnud tema jaoks olulist lisaväärtust. Järelikult tuleb see argument tagasi lükata.

76 Kolmandaks, hagejad leiavad, et komisjon omistas nende teabe lisaväärtuse hindamisel liiga suurt tähtsust ajalisele järjestusele. Nad viitavad selle väite põhjendamiseks eespool punktis 27 viidatud lahendile Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni *vs.* komisjon. Tuleb aga tõdeda, et see kohtuotsus puudutab 1996. aasta, mitte käesolevas asjas kohaldatavat 2002. aasta koostööteatise kohaldamist. Lisaks, nimetatud kohtuotsus puudutab 1996. aasta koostööteatise D osa sätete kohaldamist, mis puudutab ettevõtjaid, kelle trahvi võidakse oluliselt vähendada, ja mis ei näinud ette asjassepuutuvate ettevõtjate erinevat kohtlemist järjekorra alusel, milles nad komisjoniga koostööd tegid. *A contrario*, kohtupraktika, mis puudutab 1996. aasta koostööteatise B ja C osasid, mis puudutavad ettevõtjaid, kellele trahvi ei määrata või kelle trahvi vähendatakse väga oluliselt või oluliselt, ja mis viitasid sõnaselgelt ajalise järjestuse kriteeriumile, nägi komisjonile ette võimaluse võtta arvesse ajalise järjestuse tegurit (eespool punktis 64 viidatud Üldkohtu otsus BASF *vs.* komisjon, punkt 550; 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-322/01: Roquette Frères *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-3137, punktid 237–239, ning otsus kohtuasjas T-329/01: Archer Daniels Midland, EKL 2006, lk II-3255, punktid 319–321 ja 341). 2002. aasta koostööteatise osas nähtub selle punktidest 7 ja 23 selgelt, et komisjon peab esitatud teabe hindamisel arvesse võtma teabe esitamise aega. Seda teatist käsitlevas kohtupraktikas on liiati kinnitatud teabe edastamise aja olulisust (Üldkohtu 18. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-85/06: General Química jt *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punktid 147, 148 ja 152–154). Seega tuleb ka see argument tagasi lükata.

77 Kokkuvõtteks, Üldkohus on seisukohal, et komisjon ei rikkunud õigusnormi, keeldudes hagejate trahvi vähendamast 2002. aasta koostööteatise B osa sätete alusel.

Ilmsed hindamisvead

– Poolte argumendid

78 Esiteks, hagejad väidavad, et komisjon alahindas nende vabatahtliku koostöö ulatust ja väärtust. Niisiis ei võtnud ta arvesse esitatud teabe ulatust ja täpsust ega selle teabe määravat tähtsust, mille ainsad esitajad nad olid ja mida kasutati suures ulatuses vastuväiteteatises ja vaidlustatud otsuses. Samuti jättis ta tähelepanuta nende eeskujuliku käitumise menetluses, teatades spontaanselt kontsernis toimunud korralduslikest muutustest ning loobudes selliselt oma kaitseõiguste teostamisest, esitades tõendeid kartelli muu tasandi kohta ja edastades kolmandalt äriühingult saadud teavet. Komisjon on aga 2002. aasta koostööteatise punkti 23 alapunkti b kohaselt kohustatud võtma arvesse äriühingute koostöö ulatust ja järjepidevust.

79 Teiseks, nad leiavad, et see, et nad esitasid oma vastuse komisjonile alles 2. oktoobril 2003, oli tingitud ainult komisjonist, kes saatis alguses oma teabenõude Nynas NV-le Nynas Belgiumi asemel.

80 Kolmandaks, komisjon leidis valesti, et 2. oktoobri 2003. aasta vastuses ei väljendanud Nynas Belgium trahvi vähendamise soovi, kuigi ta täpsustas, et ta soovis komisjoni uurimisel aidata olulist lisaväärtust andes.

81 Komisjon vaidlustab kõik hagejate argumendid.

– Üldkohtu hinnang

82 Kõigepealt tuleb rõhutada, et hagejad ei saa tugineda väidetavalt eeskujulikule käitumisele, et neile kohaldataks 2002. aasta koostööteatise sätteid. Nimelt, mis puudutab asjaolu, et Nynas Belgium esitles end komisjonile spontaanselt kui Nynas NV õigusjärglane, siis tuleb toonitada, et komisjon oleks tõenäoliselt igal juhul saanud vastutuse rikkumise eest omistada Nynas NV majandusjärglasele. Lisaks, mis puudutab hagejate esitatud teavet kartellitegevuse kolmanda tasandi kohta, siis tuleb toonitada, et komisjon asus vaidlustatud otsuses (põhjendus 354) seisukohale, et tal ei olnud selles küsimuses piisavalt tõendeid ja seega ei kasutanud ta selle kohta hagejate esitatud tõendeid. Viimaseks, Petroplus'ilt teavet saades võimaldasid hagejad küll komisjonil vältida sellele äriühingule teabenõuete saatmist, kuid see asjaolu ei õigusta 2002. aasta koostööteatise kohaldamist.

83 Esiteks, eespool punktides 62–66 meenutatud põhimõtteid arvestades ilmneb, et komisjon ei teinud ilmset hindamisviga, keeldudes hagejatele kohaldamast 2002. aasta koostööteatist.

84 Nimelt, kuigi nagu komisjon tunnistas, oli hagejate 2. oktoobril 2003 spontaanselt esitatud teave väga üksikasjalik, ei aidanud see komisjonil rikkumist tuvastada, kuna tema valduses oli sel ajal BP edastatud teave ja 2002. aasta oktoobris toimunud kontrollide käigus võetud dokumendid, BP leebema kohtlemise taotlus ning menetluse käigus tema esitatud muu teave, Kuwait Petroleumi 12. septembri 2003. aasta leebema kohtlemise taotlus ning suure osa äriühingute vastused komisjoni 30. juunil 2003 saadetud reale teabenõuetele.

85 Poolte menetlusdokumentidest nähtub veel, et tõendid, mille hagejate sõnul esitasid ainult nemad, ei olnud komisjoni jaoks määravad, et rikkumist tuvastada.

86 Sama käib ka Nynase osalemise kohta ettevalmistavatel koosolekutel ja bituumeni hinna kooskõlastamise koosolekutel, mida komisjonil oli võimalik juba tõendada teiste äriühingute tõendite ja ütluste alusel, näiteks Heijmans Infrastructuur en Milieu BV (edaspidi „Heijmans") ruumides toimunud kontrollide käigus võetud dokumendid ja Kuwait Petroleumi 16. septembril 2003 ja BP 2002. aastal edastatud teave (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 57, 68 ja 77).

87 Lisaks, kartellis osalenud äriühingute ja isikute nimede osas nähtub toimikust, et teised äriühingud olid need juba edastanud (vt vaidlustatud otsuse 145., 201., 202., 224. ja 226. joonealune märkus) ja et ExxonMobili töötajate ja Shelli muude töötajate nimede osas, mida tal veel ei olnud, ei olnud komisjonil võimalik seda teavet kinnitada ja ta ei kasutanud seda vaidlustatud otsuses. Mis puudutab Esha (kontsern, mis tootis ja turustas bituumenit Madalmaades ning mida peeti rikkumises osalenuks ja millele määrati 11,5 miljoni euro suurune trahv) nende töötajate nimesid, kes kartellis osalesid, siis kuigi on tõsi, et vaidlustatud otsuses (216. joonealune märkus) mainitakse Kuwait Petroleumi 9. oktoobri 2003. aasta avaldust ja Esha 30. detsembri 2003. aasta vastust teabenõudele, mis on hilisemad hagejate esitatud vastusest teabenõudele, ei ole ainult see asjaolu üksi piisav, et asuda seisukohale, et hagejad esitasid komisjonile olulise lisaväärtusega tõendi, kuna komisjonile oli Esha kartellis osalemine juba teada Heijmansi, HGB, BP ja Kuwait Petroleumi varem esitatud dokumentidest (vt vaidlustatud otsuse 57. ja 68. joonealune märkus).

88 Bituumenitarnijate ettevalmistavate koosolekute toimumise koha osas tuleb toonitada, et hagejad mainisid täiendavalt vaid ühte kohta võrreldes BP 2002. aasta avaldustega ja Kuwait Petroleumi 16. septembri 2003. aasta vastusega teabenõudele ning et seda teavet ei olnud võimalik kinnitada, see seati ärakuulamistel kahtluse alla ning seda ei saanud järelikult vaidlustatud otsuses kasutada (vaidlustatud otsuse põhjendus 69, 176. ja 177. joonealune märkus). Samuti, kuigi komisjon viitas hagejate vastuväiteteatisele esitatud 2. oktoobri 2003. aasta vastuse lõigule, et kinnitada, et kartellikoosolekud toimusid üldjuhul Koninklijke Wegenbouw Stevin BV (edaspidi „KWS") ruumides (vaidlustatud otsuse põhjendus 59), tuleb toonitada, et see teave oli juba tema valduses KWS-is toimunud kontrollidel võetud dokumentide, Kuwait Petroleumi 16. septembri 2003. aasta vastuse vastuväiteteatisele ja viimase 1. oktoobri 2003. aasta avalduse kaudu (vt vastuväiteteatise lisa 2).

89 Samuti, mis puudutab Ballast Nedami ja Dura Vermeeri kartellis osalemist, siis tuleb märkida, et komisjoni valduses oli juba tõendeid, mis võimaldasid seda tõendada tänu dokumentidele, mis võeti kaasa NBM Noord-West BV, Hollandsche Beton Groep Civiel BV ja KWS-i ruumides toimunud kontrollide käigus, ja tänu Dura Vermeeri 12. septembri 2003. aasta vastusele teabenõudele (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 76 ja 77, 200., 220., 223., 224. ja 226. joonealune märkus).

90 Lõpuks, mis puudutab karistusmehhanisme nende bituumenitarnijate suhtes, kes ei pidanud kartellikokkulepetest kinni, siis ka Nynase edastatud dokumendid (Hollandsche Beton Groepi saadetud faks ja Heijmansi ja Ballast Nedami süüd tõendav arve) ainult kinnitasid ja täpsustasid komisjoni valduses olevaid tõendeid. Nimelt edastas BP oma 12. juuli 2002. aasta ja 16. septembri 2003. aasta avaldustes juba sellekohaseid tõendeid, nagu ka Kuwait Petroleum oma 12. septembri 2003. aasta avalduses (vaidlustatud otsuse põhjendused 84 ja 86). Karistusmehhanismi oli mainitud ka Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV-s ja KWS-is läbi viidud kontrollide käigus võetud dokumentides (238. ja 286. joonealune märkus).

91 Kõigest eeltoodust tuleneb, et hagejad ei tõendanud, et komisjon ei oleks olnud suuteline rikkumist olulises osas tõendama ja järelikult trahvi määramise otsust vastu võtma, kui tal ei oleks olnud teavet, mille nad komisjonile vabatahtlikult esitasid.

92 Kokkuvõtvalt tuleb märkida, et komisjon ei teinud ühtegi ilmset hindamisviga, välistades selle, et üksnes hagejate esitatud teabel oli oluline lisaväärtus.

93 Teiseks, hagejad leiavad, et see, et nad esitasid komisjonile teavet hilinemisega, on tingitud vaid komisjonist, kes saatis teabenõude Nynas NV-le Nynas Belgiumi asemel, kes sai selle teabenõude kätte alles 23. juulil 2003, s.o kolm nädalat teistest ettevõtjatest hiljem, kes said selle kätte juba 30. juunil 2003.

94 Toimikust ja eeskätt Nynase advokaadi ja komisjoni kirjavahetusest nähtub siiski, et esimene teabenõue saadeti Nynas NV-le, samale kontaktisikule ja samal aadressil kui see, mille Nynas Belgium hiljem andis, ja et viimane tunnistas, et ta sai selle teabenõude kätte teiste adressaatidega samal ajal ehk 4. juulil 2003. Igal juhul ei mõjuta komisjoni ametliku teabenõude saatmise või kättesaamise kuupäev käesolevas asjas ettevõtjate esitatud leebema kohtlemise taotluste ajalise järjestuse hindamist, kuna neid taotlusi võis esitada igal hetkel ja eeskätt pärast komisjoni üllatuskontrollide läbiviimist ja sõltumata teabenõude saatmise kuupäevast.

95 Kolmandaks, hagejad rõhutavad, et komisjon leidis valesti, et 2. oktoobri 2003. aasta vastuses ei väljendanud Nynas Belgium trahvi vähendamise soovi. 2002. aasta koostööteatise punktides 24 ja 25 on sätestatud, et „[t]rahvi vähendamist taotlev ettevõtja peab esitama komisjonile tõendid kõnealuse kartelli kohta" ja „[k]onkurentsipoliitika peadirektoraat saadab ettevõtjale vastuvõtuteatise, milles on märgitud asjakohaste tõendite esitamise kuupäev". 2002. aasta koostööteatis ei näe seega ette konkreetset formaalset kohustust leebema kohtlemise taotluse esitamiseks. Siiski ei viita teabenõudele esitatud 2. oktoobri 2003. aasta vastuses Nynase kasutatud sõnastus selgelt, et ta soovis tugineda 2002. aasta koostööteatise sätetele, kuna tema nõustaja piirdus märkusega, et tal oli õnnestunud saada „koopiaid dokumentidest, mille osas ta loodab, et need abistavad komisjoni uurimisel, andes olulise lisaväärtuse". Igal juhul selle kindlakstegemine, kas Nynas Belgiumi 2. oktoobri 2003. aasta otsus kujutas endast juba leebema kohtlemise taotlust, ei mõjuta vaidluse tulemust, kuna komisjon annab lõpliku hinnangu esitatud tõendite kvaliteedile alles haldusmenetluse lõpus ning kuna vaidlustatud otsusest nähtub, et komisjon, olles seisukohal, et Nynas ei esitanud formaalset trahvi vähendamise taotlust 2002. aasta koostööteatise alusel, võttis seda dokumenti arvesse, et hinnata võimalust vähendada Nynasele määratud trahvi 2002. aasta koostööteatise alusel.

96 Kokkuvõtvalt, Üldkohus on seisukohal, et komisjon ei teinud ilmset hindamisviga, leides, et hagejate esitatud teabel ei olnud mingit olulist lisaväärtust, ja et ta ei saanud seega nende trahvi 2002. aasta koostööteatise alusel vähendada.

Võrdse kohtlemise põhimõte

– Poolte argumendid

97 Hagejad leiavad, et komisjon rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, koheldes neid Kuwait Petroleumist põhjendamatult erinevalt. Kõigepealt leiavad nad, et ühtegi teist ettevõtjat ei karistatud selle eest, et nad sõnastasid ExxonMobilit puudutavad avaldused ümber, ja et Kuwait Petroleumi trahvi vähendati nimelt 30%, kuigi ta oli käitunud nendega samamoodi. Veel heidavad nad komisjonile ette seda, et ta käsitles erinevalt nende teavet Kuwait Petroleumi esitatust. Viimati nimetatu esitas alles 9. oktoobril 2003 määrava tähtsusega teavet, mis üksnes kinnitasid üllatuskontrollidel saadud teavet ja mis on igal juhul vähem üksikasjalikud kui Nynas Belgiumi esitatu. Vaidlustatud otsuses otsustas komisjon siiski tugineda Kuwait Petroleumi esitatud avaldustele hagejate omade asemel ning jättis nad ka mainimata arvukate faktiliste asjaolude allikana. Selliselt toimides rikkus komisjon hea halduse ja oma otsuse põhjendamise kohustusi.

98 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.

– Üldkohtu hinnang

99 Kõigepealt olgu vastavalt eespool punktile 75 meenutatud, et komisjon märkis otsuses vaid seda, et Nynase esitatud teave ei võimaldanud tal tuvastada kartelli uusi olulisi tunnuseid, muu hulgas selle tõttu, et Nynas sõnastas teatavad ExxonMobili puudutavad avaldused ümber, kuid et ta ei karistanud Nynast nende ümbersõnastamiste eest. Järelikult tuleb tagasi lükata hagejate argumendid, mille kohaselt on selles küsimuses rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet Kuwait Petroleumiga võrreldes.

100 Vastavalt kohtupraktikale ei tohi komisjon ettevõtjate tehtud koostöö hindamisel rikkuda võrdse kohtlemise põhimõtet, mida rikutakse siis, kui sarnaseid olukordi käsitletakse erinevalt või erinevaid olukordi käsitletakse ühetaoliselt, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud, ja selle põhimõttega on vastuolus see, et komisjon käsitleb erinevalt samas otsuses käsitletud ettevõtjate koostööd (vt eespool punktis 62 viidatud kohtuotsus Raiffeisen Zentralbank Österreich jt *vs.* komisjon, punkt 533 ja seal viidatud kohtupraktika). Kohtupraktika kohaselt ei riku komisjon seda põhimõtet siiski juhul, kui ta vähendab trahvisummat või jätab selle vähendamata asjassepuutuvate ettevõtjate komisjoniga haldusmenetluses tehtud koostöö alusel (Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-311/94: BPB de Eendracht *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1129, punktid 309–313, ja otsus kohtuasjas T-317/94: Weig *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1235, punktid 287–289). Samuti leiab ta, et asjaomaste ettevõtjate erinev kohtlemine peab seega tulenema võrreldamatust koostöö mahust, eelkõige kui see seisnes erineva informatsiooni edastamises või selle edastamises haldusmenetluse erinevates staadiumides või mitteanaloogsetes tingimustes (Üldkohtu 6. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-48/02: Brouwerij Haacht *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-5259, punktid 108 ja 109).

101 Veel tuleb täpsustada, et kuigi selleks, et koostöö oleks käsitletav võrreldavana, ei pea ettevõtjad seda olema kindlasti teinud samal päeval, vaid samas menetluse staadiumis (Üldkohtu 30. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas T-13/03: Nintendo ja Nintendo of Europe *vs.* komisjon, EKL 2009, lk II-947, punkt 178), kohaldati seda põhimõtet 1996. aasta koostööteatise D osa alusel, mis erinevalt 2002. aasta koostööteatisest ei näinud ette asjassepuutuvate ettevõtjate erinevat kohtlemist järjekorra alusel, milles nad komisjoniga koostööd tegid (vt eespool punkt 76).

102 Viimaks, juhul, kui ettevõtja koostööna üksnes kinnitab vähem täpsel ja otsesel viisil informatsiooni, mida teine ettevõtja on koostöö käigus juba andnud, ei saa selle ettevõtja koostööd – kuigi see ei pruugi olla komisjoni jaoks täiesti kasutu – pidada võrreldavaks koostööga, mida tegi esimesena nimetatud informatsiooni esitanud ettevõtja. Avaldus, mis piirdub juba komisjoni valduses oleva avalduse teatavas ulatuses kinnitamisega, ei hõlbusta tegelikult komisjoni ülesande täitmist märkimisväärselt. Järelikult ei saa see olla piisav, et õigustada trahvisumma vähendamist koostöö eest

(Üldkohtu 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-38/02: Groupe Danone *vs*. komisjon, EKL 2005, lk II-4407, punkt 455, ja 17. mai 2011. aasta otsus kohtuasjas T-343/08: Arkema France *vs*. komisjon, EKL 2011, lk II-2287, punkt 137).

103 Käesolevas asjas ilmneb, et komisjon ei rikkunud võrdse kohtlemise põhimõtet, vähendades Kuwait Petroleumi trahvi 30% võrra 2002. aasta koostööteatise alusel ja keeldudes hagejate trahvi selliselt vähendamast, kuna need ettevõtjad olid erinevates olukordades. Nimelt tuleb meenutada, et Kuwait Petroleum esitas 2002. aasta koostööteatise alusel taotluse 12. septembril 2003 ning sellele oli lisatud ettevõtja avaldus, ning et ta palus, et osa 16. septembril 2003 esitatud teabest võetaks arvesse tema leebema kohtlemise taotlusena. 18. septembril 2003 korraldati komisjoni ja Kuwait Petroleumi koosolek ning 1. ja 9. oktoobril 2003 kuulas komisjon ära kolm Kuwait Petroleumi endist töötajat. Komisjon märkis vaidlustatud otsuses, et 12. ja 16. septembril 2003 ning 1. ja 9. oktoobril 2003 esitatud teave täpsus aitas tal rikkumise olemasolu tuvastada, kuid et ta pidi arvesse võtma seda, et leebema kohtlemise taotlus esitati alles 11 kuud pärast üllatuskontrollide toimumist ning pärast teabenõude saatmist, et tema valduses olid teiste äriühingute edastatud tõendid ja et Kuwait Petroleum muutis teatavaid avaldusi ExxonMobili kohta. Seega vastupidi hagejate väidetele ei oodanud Kuwait Petroleum 9. oktoobrini 2003, et edastada määrava tähtsusega teavet, vaid võimaldas juba 12. septembril 2003 komisjonil olemasolevat teavet kinnitada ja tuvastada niisiis rikkumise olemasolu, eeskätt esitades esimesena otseseid tõendeid bituumenialase kooskõlastamise koosolekute kohta, kusjuures BP, kes teavitas komisjoni esimesena kartelli olemasolust, ei osalenud regulaarselt nendel koosolekutel (vaidlustatud otsuse põhjendus 383).

104 Lõpuks, toimiku erinevatest materjalidest nähtub, et hagejate olukord ei olnud Kuwait Petroleumi omaga sarnane nii teabe komisjonile edastamise kuupäeva kui ka sisu osas. Hagejad möönsid pealegi ise repliigis, et Kuwait Petroleumi esitatud tõendite kvaliteet oli kõrgem. Veel tuleb tõdeda, et kui hagejatele selle kohta kohtuistungil küsimusi esitati, ei esitanud nad mingeid tõendeid oma väite toetuseks, mille kohaselt tugines komisjon tõenditele, mille nad edastasid talle 2. oktoobril 2003, et läbi viia Kuwait Petroleumi endise töötaja ärakuulamine 9. oktoobril 2003. Viimaseks, asjaolu, mille kohaselt komisjon leidis, et Kuwait Petroleumi 9. oktoobril 2003 ärakuulamisel esitatud teabel oli oluline lisaväärtus ei mõjuta komisjoni hinnangut selle äriühingu eelnevalt esitatud teabe väärtusele ja seega ei oma see mõju hagejate esitatud teabe väärtusele antavale hinnangule.

105 Seega, kuna Kuwait Petroleum ja hagejate olukorrad ei olnud sarnased, sest viimased esitasid komisjonile teabe alles hilinemisega ja nende teabel ei olnud sama kvaliteet, siis ei rikkunud komisjon võrdse kohtlemise põhimõtet, keeldudes hagejate trahvi vähendamast 2002. aasta koostööteatise alusel.

106 Hagejad viitavad lisaks selle väite raames etteheidetele, mis puudutavad hea halduse põhimõtte rikkumist ja põhjendamiskohustust, piirdudes selle rõhutamisega, et komisjoni ülesanne on nimetada oma järelduste allikas ja tunnustada õiglaselt samaväärseid tõendeid.

107 Kodukorra artikli 44 lõike 1 kohaselt tuleb hagiavalduses esitada ülevaade fakti- ja õigusväidetest, ning see peab olema piisavalt selge ja täpne, võimaldamaks kostjal enda kaitseks valmistuda ning Üldkohtul otsustada hagi üle vajaduse korral ilma muu toetava informatsioonita. Hagiavaldusest peab seetõttu selgelt ilmnema, milles seisneb väide, millel hagi põhineb, ning ainuüksi selle abstraktne äramärkimine ei vasta kodukorra nõuetele. Analoogseid nõudeid tuleb järgida, kui väite põhjenduseks esitatakse argument (Üldkohtu 12. jaanuari 1995. aasta otsus kohtuasjas T-102/92: Viho *vs*. komisjon, EKL 1995, lk II-17, punkt 68, ja 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-352/94: Mo och Domsjö *vs*. komisjon, EKL 1998, lk II-1989, punkt 333).

108 Käesolevas asjas on argument, mille kohaselt rikkus komisjon hea halduse põhimõtet, sõnastatud liiga ebaselgelt, et võimaldada Üldkohtul kindlaks teha selle ese. Nimelt ei täpsusta hagejad vaidlustatud otsuse konkreetseid punkte, milles komisjon otsustas meelevaldselt tugineda tema avalduste asemel Kuwait Petroleumi avaldustele ja milles ta jättis nad infoallikana nimetamata. Järelikult tuleb see argument vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

109 Ka argument, et vaidlustatud otsust ei ole põhjendatud, on samuti sõnastatud väga ebamääraselt. Siiski, isegi kui eeldada, et see argument on vastuvõetav, peab põhjendamiskohustus kohtupraktika kohaselt esiteks võimaldama huvitatud isikul mõista võetud meetme põhjuseid, et vajaduse korral kaitsta oma õigusi ja kontrollida, kas otsus on põhjendatud või mitte, ning teiseks ühenduse kohtul teostada õiguspärasuses kontrolli. Põhjendamise nõuet tuleb hinnata, arvestades juhtumi asjaolusid, eelkõige akti sisu, põhjenduste olemust ja selle vastuvõtmise konteksti (eespool punktis 27 viidatud kohtuotsus Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni *vs.* komisjon, punkt 129).

110 Käesolevas asjas ilmneb, et komisjon esitas piisavalt selgelt ja täpselt põhjused, miks ta otsustas Kuwait Petroleumi trahvi vähendada ja hagejate trahvi mis tahes vähendamisest keeldus. Nimelt nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 382–385 ja 389–393, et komisjon asus seisukohale, et Kuwait Petroleumi 12. ja 16. septembril 2003 ning 1. ja 9. oktoobril 2003 esitatud teabe täpsus aitas tal rikkumise olemasolu tuvastada, samas kui Nynase 2. oktoobril 2003 esitatud teave, hoolimata sellest, et see oli väga üksikasjalik ja spontaanselt esitatud, ei aidanud komisjonil rikkumist tuvastada, kuna tal oli sel ajal juba vajalik teave, et tõendada peamised rikkumise aluseks olevad asjaolud. Komisjon täpsustas muu hulgas muud allikad, mis olid tema valduses ja mis tema sõnul võimaldasid tal peamised rikkumise asjaolud tuvastada.

111 See väide tuleb niisiis põhjendamatuse tõttu tagasi lükata. Arvestades kõike eeltoodut, tuleb seega tervikuna tagasi lükata väide, mis tugineb keeldumisele vähendada trahvi 2002. aasta koostööteatise B osa sätete alusel.

Keeldumine vähendada trahvi suuniste alusel

Poolte argumendid

112 Hagejad leiavad teise võimalusena, et komisjon oleks pidanud vastavalt suuniste punktile 3 arvesse võtma nende tegelikku koostööd väljaspool 2002. aasta koostööteatist.

113 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.

Üldkohtu hinnang

114 Suuniste punkti 3 kuuenda taande sätete kohaselt võib komisjon trahvi põhisummat vähendada selle eest, et „ettevõtja teeb tõhusat koostööd menetlustes, mis jäävad trahvide määramatajätmist või vähendamist kartellide puhul käsitleva […] 1996. aasta [koostöö]teatise kohaldamisalast välja”. Liidu kohus on niisiis täpsustanud, et komisjon võib konkurentsieeskirjade rikkumist käsitlevas menetluses koostööd teinud ettevõtja trahvi vähendada suuniste alusel vaid olukorras, kus 1996. aasta koostööteatis ei ole kohaldatav (vt selle kohta eespool punktis 32 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punktid 380–382, ja eespool punktis 64 viidatud kohtuotsus BASF *vs.* komisjon, punktid 585 ja 586).

115 Ent analoogselt 1996. aasta koostööteatisele, mille 2002. aasta koostööteatis teatavatel tingimustel alates 14. veebruarist 2002 asendas, kohaldatakse seda ettevõtjate salajaste kartellide suhtes, mille eesmärk on hindade ja toodangu- või müügikvootide kindlaksmääramine ning turgude jagamine, sealhulgas pakkumismahhinatsioonid ning impordi või ekspordi piiramine, ning see välistab seega vertikaalsed või EÜ artikli 82 kohaldamisalasse kuuluvad kartellid.

116 Käesolevas asjas, kuna asjaomane rikkumine kuulub 2002. aasta koostööteatise kohaldamisalasse, ei olnud suuniste artikli 3 kuues taane hagejate suhtes kohaldatav. Käesolev väide, mille kohaselt on rikutud sätteid, mis ei ole käesolevas asjas kohaldatavad, tuleb tulemusetuna tagasi lükata.

117 Kõigest eeltoodust tuleneb, et vaidlustatud otsuse artikli 2 tühistamise nõue tuleb rahuldamata jätta.

3. *Trahvisumma vähendamise nõue*

118 Mis puudutab vaidlustatud otsust muutva kohtuotsuse tegemise nõuet, siis kuna käesolevas asjas puuduvad asjaolud, mis õigustaksid trahvi vähendamist, ei tule seda nõuet rahuldada. Kõigest eeltoodust tuleneb, et hagi tuleb tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

119 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hagejate kahjuks, jäetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele hagejate kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kuues koda)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Nynäs Petroleum AB-lt ja Nynas Belgium AB-lt.

Jaeger Wahl Soldevila Fragoso

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 27. septembril 2012 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse aluseks olevad asjaolud 1

Menetlus ja poolte nõuded 3

Õiguslik käsitlus 4

1. Vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõue 4

Õigusnormi rikkumine 4

Poolte argumendid 4

Üldkohtu hinnang 5

Käesolevas asjas Nynäs AB-le rikkumise süükspanemisel tehtud ilmsed hindamisvead 7

Poolte argumendid 7

Üldkohtu hinnang 7

– Nynas NV äripoliitika sõltumatus 8

– Emaettevõtja käitumine asjaomasel turul ja tema roll rikkumises 9

– Liialt formaalsete asjaolude arvessevõtmine 9

2. Vaidlustatud otsuse artikli 2 tühistamise nõue 9

Keeldumine vähendada trahvi 2002. aasta koostööteatise B osa sätete alusel 10

Õigusnormi rikkumised 12

– Poolte argumendid 12

– Üldkohtu hinnang 12

Ilmsed hindamisvead 13

– Poolte argumendid 13

– Üldkohtu hinnang 14

Võrdse kohtlemise põhimõte 16

– Poolte argumendid 16

– Üldkohtu hinnang 16

Keeldumine vähendada trahvi suuniste alusel 18

Poolte argumendid 18

Üldkohtu hinnang 18

3. Trahvisumma vähendamise nõue 19

Kohtukulud 19